

Regionální akční plán Zlínského kraje

Deinstitucionalizace sociálních služeb

(schváleno Regionální stálou konferencí Zlínského kraje dne 12. 12. 2023)

Zpracovatelem Regionálního akčního plánu (RAP) je sekretariát Regionální stálé konference (RSK) na Odboru strategického rozvoje kraje Krajského úřadu Zlínského kraje.

Zpracovatel při tvorbě RAP, aktivita „deinstitucionalizace sociálních služeb“ (dále jen RAP – DEI), spolupracuje zejména s Odborem sociálních věcí (Oddělením sociálních služeb), Odborem řízení dotačních projektů a Odborem investic Krajského úřadu Zlínského kraje. Odbor sociálních věcí pak úzce spolupracuje s řediteli jednotlivých institucí poskytujících sociální služby ve Zlínském kraji.

Transparentní a nediskriminační postup byl zajištěn oslovením všech poskytovatelů sociálních služeb ve Zlínském kraji, kteří mohou v návaznosti na transformační plány realizovat projekty deinstitucionalizace. Od nich pak byly sesbírány projektové záměry.

Způsob projednání a schválení v RSK:

Informace o prvotním sběru projektových záměrů byla představena dne 17. září 2020 jak Regionální stálou konferencí, tak Pracovní skupině pro absorpční kapacitu v území. Do RAP byly zařazeny všechny obdržené projektové záměry od všech relevantních nositelů.

Od září 2020 až do současnosti proběhlo několik schůzek nositelů zamýšlených projektů RAP – DEI. Schůzek se účastní pracovníci Krajského úřadu Zlínského kraje (Odboru investic, Odboru sociálních věcí, Odboru řízení dotačních projektů a Odboru strategického rozvoje) a Sociálních služeb města Kroměříže, které mají své projekty zařazené v RAP – DEI. Na těchto schůzkách jsou projektové záměry postupně zpřesňovány a diskutována jejich příprava v rámci interně nastavených časových etap, za účelem naplnění stanovených časových milníků IROP.

Na jednání RSK Zlínského kraje byly projektové záměry RAP – DEI **poprvé** představeny 12. 10. 2021. Po dopracování s ohledem na pokračující projektovou přípravu i nové skutečnosti předpokládaných podmínek IROP byl RAP – DEI **schválen Regionální stálou konferencí Zlínského kraje 30. 6. 2022.**

Dne 30. 10. 2023 byla vyhlášena výzva IROP na deinstitucionalizaci sociálních služeb a zároveň byla v polovině roku 2022 navýšena alokace krajům o 20 %. S ohledem na tyto skutečnosti a na vysoký stupeň připravenosti prvních 3 projektů je předkládána aktualizace RAP – DEI Regionální stálou konferencí ke schválení v prosinci 2023. Touto aktualizací jsou zpřesněny parametry jednotlivých projektů, zejména finanční, výstupové a stav jejich připravenosti. Zároveň je touto aktualizací snížen počet projektů z 13 na 12 (jde o připravované záměry Města Kroměříže).

Předpokládáme, že 2 projekty Města Kroměříže a 1 projekt krajské organizace budou po této aktualizaci předloženy do výzvy. U dalších projektů je příprava časově náročnější a počítáme s budoucí aktualizací RAP, jakmile budou postupně i ty další projekty připravovány a předkládány do výzev.

ANALÝZA POTŘEB A ABSORPČNÍ KAPACITA

Deinstitucionalizace sociálních služeb je proces, ve kterém dochází k transformaci institucionální (ústavní) péče v péči komunitní. Cílem je zkvalitnit život lidem a umožnit jim žít běžný život srovnatelný se životem jejich vrstevníků. Dochází k řízenému rušení ústavů a rozvoji komunitních sociálních služeb (ambulantní, terénní a pobytové formy).

Problematika deinstitucionalizace je řešena těmito koncepčními dokumenty Zlínského kraje:

- Strategie Zlínského kraje 2030 – jedná se o základní strategický rozvojový dokument Zlínského kraje pro období do roku 2030. Problematice sociálních služeb se věnuje zejména Pilíř 2: Lidé a kvalita života, Specifický cíl 2.3: Zvyšovat kvalitu sociální péče a optimalizovat způsoby jejího zajišťování. V rámci tohoto specifického cíle jsou navrhována opatření zaměřená na optimalizaci sítě poskytovatelů sociálních služeb, služeb poskytovaných v přirozeném prostředí, aktivit směřujících ke zvyšování kvality sociálních služeb i aktivit v oblasti návaznosti zdravotní a sociální péče, které budou příspěvkem pro deinstitucionalizaci sociálních služeb v kraji.
- Koncepce vývoje sociálních služeb ve Zlínském kraji 2020 – 2030 – jde o komplexní rozvojový dokument, jehož hlavním cílem bylo připravit nástroj pro strategické řízení sítě SSL dle současných trendů v oblasti sociálních služeb. Ten napomůže k dokončení transformací služeb příspěvkových organizací s cílem deinstitucionalizace a humanizace s kvantifikací dopadů na síť sociálních služeb. Problematika deinstitucionalizace je řešena zejména Skupinou typových opatření 6: Efektivní využití stávajících kapacit sociálních služeb.
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na období 2023 – 2025 – jedná se o strategický dokument Zlínského kraje pro oblast poskytování sociálních služeb, jehož zpracování je upraveno zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhláškou č. 505/2006 Sb. Hlavním cílem dokumentu je reagovat na zjištěné potřeby obyvatel Zlínského kraje a garantovat dostupnost sociálních služeb. Problematika deinstitucionalizace je řešena zejména v rámci dílčího cíle 2.1 Podporovat rozvoj sociálních služeb, který bude reagovat na identifikované nedostatečně pokryté potřeby za území Zlínského kraje. Jde o část tohoto dílčího cíle *2.1.1 Podporovat probíhající i začínající procesy směřující k deinstitucionalizaci a transformaci sociálních služeb, k deinstitucionalizaci zdravotnických zařízení, pro cílové skupiny „senioři“ a „osoby se zdravotním postižením“*.
- Transformační plány sociálních služeb – hrají důležitou roli v procesu deinstitucionalizace. Ve Zlínském kraji je zpracováno 13 transformačních plánů pro jednotlivá zařízení poskytující sociální služby. Transformační plány jsou pravidelně vyhodnocovány a jednou ročně je předkládána zpráva o činnosti.

Se schválením **aktualizovaného RAP - DEI** směřujeme k zajištění přípravy projektů tak, aby odpovídala požadavkům IROP 2021 - 2027.

Zpřesňovaný zásobník projektových záměrů RAP – DEI za Zlínský kraj jich **po aktualizaci v prosinci 2023 zahrnuje celkem 12**, z nichž velká část projektů ukazuje na nutnost rekonstrukcí objektů z důvodu budování samostatných domácností s určenou mírou podpory a asistence pro zdravotně postižené a z důvodu podmínek kladených na kvalitu prostředí (materiálně-technické standardy Ministerstva práce a sociálních věcí). Dále je také identifikována potřeba vybudování komunitních služeb pro děti se zdravotním postižením a osoby závislé na návykových látkách.

CÍLOVÝ STAV

- vybudování domácností pro osoby se zdravotním postižením a zajištění adekvátních služeb
- chráněné bydlení pro osoby s mentálním a kombinovaným postižením
- vybudování domácností se zvláštním režimem pro osoby s vysokou mírou postižení
- rekonstrukce sociálně-terapeutické dílny Hanáček

FINANČNÍ ALOKACE

Dle rozdělení prostředků IROP 2021-27 na deinstitucionalizaci sociálních služeb, schváleného Asociací krajů ČR, připadá na Zlínský kraj 464 610 000 Kč z EFRR. Tato částka byla stanovena na základě mapování absorpční kapacity jednotlivých krajů v březnu 2021, v souladu s transformačními plány a také navýšením alokace o 20 % v polovině roku 2022. Pokud bychom uvažovali zařazení projektů v max. požadované výši 130% alokace, jedná se o 603 993 000 Kč z EFRR.

Finanční odhad zařazených 12 projektových záměrů v prosinci 2023 má v celkovém součtu předpokládaných způsobilých výdajů celkem 725 400 000 Kč, což odpovídá dotaci EFRR ve výši 603 930 000 Kč (tj. cca 129,9 % alokace pro Zlínský kraj).

Z hlediska času přípravy a souvisejícího naplnění časových milníků IROP je příprava projektů časově rozdělena do 3 etap s tím, že v 1. etapě jsou záměry, u nichž je již hotová, běží anebo brzy začne běžet projektová příprava. Ve 2. a 3. etapě se nachází projekty, u nichž je třeba dořešit před zahájením projektové přípravy některé záležitosti (lokalita, technické řešení či parametry navrženého projektu atd.) anebo jsou to projekty, jejichž realizace je vázána na dokončení předchozích projektů.

ZÁVAZEK RAP

Forma: Číselná hodnota indikátorů IROP

Deinstitucionalizace sociálních služeb

- *Indikátor výstupu:* Kapacita nových nebo modernizovaných zařízení sociální péče (vyjma bydlení)
- *Indikátor výsledku:* Počet osob využívajících nová nebo modernizovaná zařízení sociální péče za rok – z tabulky 12 projektových záměrů napočítáno 184 lůžek / klientů

BARIÉRY/RIZIKA

Bariéra / riziko	Podrobnější popis rizika	Opatření k minimalizaci rizika
<i>riziko projektové přípravy některých projektových záměrů</i>	<i>Jedná se o záměry, u nichž není v době schválení RAP jasná konkrétní lokalita realizace, probíhá prověřování vhodných lokalit, které je však společně s nutností získání daného pozemku a následným projektováním stavebních prací a vydáním územního rozhodnutí i stavebního povolení časově náročné.</i>	Pro naplnění milníků RAP jsou projekty deinstitucionalizace sociálních služeb rozděleny do více etap dle připravenosti. Postupné fáze přípravy běží u všech projektů s tím, že ty s aktuálně řešeným stavebním povolením budou podány do výzvy co nejdříve a ty, u nichž se teprve hledá lokalita realizace, vstoupí do projektové přípravy později. Avšak výhled ukončení realizace všech projektů je nejpozději do 31. 12. 2029.
<i>realizační rizika</i>	<ul style="list-style-type: none">• <i>nedostatečná kapacita dodavatelů stavebních prací</i>• <i>dodržení plánovaného harmonogramu</i>• <i>kvalita prováděných prací</i>	Zkušenost nositelů projektů při realizaci výběrových řízení na dodavatele staveb napomůže nastavit kritéria a zorganizovat průběh soutěže tak, aby byl nediskriminačním způsobem vybrán dodavatel zaručující požadovanou kvalitu. Tyto aktivity budou realizovány s dostatečným předstihem, aby bylo minimalizováno riziko nedostatečné kapacity dodavatelů stavebních prací.

finanční riziko	<i>Nárůst předpokládaných nákladů při projektové přípravě, při soutěžení dodavatele a při realizaci.</i>	Předpokládané výdaje větší části projektů jsou nyní pouze odhadem, který počítá s určitým nárůstem cen v čase. Vzhledem k tomu, že je umožněno předložit projekty do výše 130 % alokace EFRR, je zde určitá rezerva. Avšak v případě výraznějšího nárůstu předpokládaných nákladů bude realizován menší počet plánovaných akcí anebo hledána méně nákladná alternativa realizace těchto akcí.
riziko zajištění spolufinancování ze strany nositele	<i>Může být problematické zejména s ohledem na předpokládaný cenový růst a v kontextu s jinými rozvojovými prioritami nositelů projektů.</i>	Pesimistický výhled vývoje veřejných rozpočtů může vést k budoucímu přehodnocení některých z plánovaných investic a i přes dotaci ve výši 85 % uznatelných výdajů může dojít k zamítnutí realizace některé z akcí RAP. Pro minimalizaci rizika je třeba zahájit co nejdříve projektovou přípravu všech záměrů RAP.
provozní riziko vybudovaných zařízení soc. služeb	<i>Jde zejména o nedostatek kvalifikovaného personálu pro zajištění budoucího provozu.</i>	Pro minimalizaci rizika je nutné ze strany nositele projektu a jeho zřizovatele nastavit motivační pracovní podmínky, aby byli udrženi či získáni pracovníci pro provoz budoucích sociálních služeb po deinstitutionalizaci.

Příloha:

Seznam projektů Deinstitutionalizace sociálních služeb